

**İnönü ve Çukurova Üniversiteleri
Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalları**

**IX. LOKMAN HEKİM
TIP TARİHİ ve FOLKLORİK TIP GÜNLERİ**

MALATYA 10-13 HAZİRAN 2015

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ADANA

2015

YÜZ SENE ÖNCEKİ BİR RESMİ RAPORDA MALATYA LİVÂSININ SAĞLIK DURUMU

Ayten Altıntaş, Ekrem Sırma

Osmanlı Devletinde Malatya Livâsı Mamuretülaziz (Elazığ) Vilayetinin sınırları içindedir. Bu vilayetin maarif müdürü Mehmed Ferit Bey 1331-1332 Mali senesinde (1915-1916 Miladi) vilayetin mekâtib-i ibtidâiyesinde (ilk eğitim okulları) yapılan teftiş raporlarını Maarif Nezaretine sunar. Bu teftiş sonucu yazılan 52 sayfalık raporda Malatya merkez ve 63 yerleşim yeri okullar açısından incelenmiştir. Bu raporda tüm ilk eğitim okullarının durumları hakkında geniş bilgi verilmekle beraber başka çok önemli tespitler de yer almaktadır. Bu tespitlerden sağlık açısından verilen bilgiler çok önemlidir. Malatya ve civarındaki tüm yerleşim yerlerindeki halkın sağlık durumları, hijyen alışkanlıkları, bunların sebep olduğu hastalıklar, görülen salgın hastalıklar, bunların nedenleri konusu rapor edilmiştir. Bu hastalıkların çoğunun sebebi “seferberlik” olarak gösterilmektedir. Osmanlı Devletinin Balkan Savaşı ile başlayıp I. Cihan Savaşı ile devam eden bu çok sancılı döneminde çeşitli etkenler hastalık sebebi olmaktadır. Ayrıca görülen hastalık ve sebepleri hakkında da açıklamalar yapılmıştır.

Bu bildiriye Osmanlı arşivinde bulunan belgeler incelenerek maarif müfettişinin görüşü çerçevesinde 100 yıl önceki Malatya ve çevresinin sağlık durumu hakkındaki bilgiler verilecektir.

KANSER HASTALARININ TEDAVİSİNDE BİTKİ (ISIRGAN OTU) KULLANIMI

Ş Efsun Antmen, Oya Ögenler

Tıp tarihi boyunca kanser hastalığının tedavisiyle ilgili çalışmalar oldukça fazladır. Bazı kanser hastalıklarının iyileştirilebilmesi mümkün olsa bile kanser ölümle eş anlamlı görülmekten kurtulamamıştır. Bu nedenle kanser hastaları modern tıbbın nimetlerinden yararlanmanın yanı sıra

aralarında bitkisel kaynaklı ilaçların bulunduğu farklı tıbbi uygulamalardan medet ummaktadır. Amacı ısırgan otunun kanser tedavisinde kullanımıyla ilgili geniş bir literatür derlemesi yapmak olan bu çalışmada ısırgan otunun kanser tedavisindeki yeri, kullanım şekli ve kullanıldığı kanser türleri araştırılmıştır.

Antik çağlardan bu yana tedavi edici bir bitki olarak kullanılan ısırgan otu Urticaceae ailesine mensuptur. Türkiye'deki en sık görülen türü *Urtica dioica*'dır ve birçok yerde yabani olarak yetişen bir bitkidir.

Isırgan otu genel olarak birçok kanserde; özel olarak ise akciğer kanseri, meme kanseri ve jinekolojik kanserlerde kullanılmaktadır. Genelde ısırgan otunun kökünün, tohumunun ve suyunun kullanılması tavsiye edilmektedir. Kanser türüne göre diğer bitkilerde olduğu gibi ısırganın otunda da kullanım şekli ve kullanılan bölüm değişmektedir.

Literatürde geleneksel olarak kullanılan ısırgan otunun tedavilere olumlu ya da olumsuz etkileri bulunduğunu ileri süren araştırmalar mevcuttur. Araştırmalar toplu olarak değerlendirildiğinde kanser tedavisinde bitki karışımlarının çok fazla kullanıldığının, bunların içinde en yaygın olarak kullanılan bitkinin ise "ısırgan otu" olduğunun belirtildiği görülmektedir.

**Dr ÖMER AVNİ BEY'İN
MALATYA MEMLEKET HASTANESİ'NDE
BAŞHEKİMLİK YILLARI (1926-1935)**

Ayten Arıkan

Hoca Mehmet oğlu İslimyeli (Bulgaristan) Ömer Avni (1884/1885)'de doğmuş, Mekteb-i Tıbbiye-i Şahaneyi bitirdikten sonra Gülhane Seririyat Hastanesinden operatörlük stajını pekiyi ile tamamlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında sırasıyla Balkan, Birinci dünya savaşları özellikle Çanakkale-Anafartalar da Conk Bayırı çarpışmasına katılarak, buradaki başarısına karşılık bizzat Mustafa Kemal imzalı belgeyle (15 Eylül 1915) harp madalyası ile onurlandırılmıştır. Daha sonra Doğu
